

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSO del. Anna Petri
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2016r. w Katowicach

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w T.

przeciwko Międzyzakładowej Organizacji Związkowej (...) w T.

o ustalenie nieistnienia uprawnień pozwanej organizacji związkowej wobec strony powodowej, jako pracodawcy

na skutek apelacji (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w T.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy w Katowicach z dnia 6 października 2015r. sygn. akt IX P 165/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony powodowej (...) Spółka**

z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w T. na rzecz strony pozwanej Międzyzakładowej Organizacji Związkowej (...) w T. kwotę 240zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

3. **nakazuje pobrać od strony powodowej (...) Spółka**

z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w T. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach kwotę 295,20zł (dwieście dziewięćdziesiąt pięć złotych dwadzieścia groszy) tytułem kosztów sądowych.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSO del. A.Petri

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Powódka (...) z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w T. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanej Międzyzakładowej Organizacji(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w T. domagała się ustalenia nieistnienia uprawnień pozwanej organizacji związkowej wobec powódki, jako pracodawcy oraz zasądzenia od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że w dniu 16 listopada 2011r. została powiadomiona przez pozwaną międzyzakładową organizację związkową, że objęła go ona swoim działaniem. Jednak pomimo wezwania, nie wskazała powódce danych dotyczących pracowników powódki należących do organizacji międzyzakładowej, ogólnej liczby członków międzyzakładowej organizacji związkowej oraz listy pracodawców objętych działaniem międzyzakładowej organizacji związkowej. Powódka podkreśliła, że na początku grudnia 2011r. dysponowała jedynie informacją, że członkami pozwanej są I. C. oraz G. G., których stosunek pracy zakończył się z dniem 30 listopada 2011r.

Z uwagi zatem na okoliczność, że w okresie poprzedzającym powiadomienie z dnia 16 listopada 2011r. w zakładzie pracy powódki miały miejsce zwolnienia - związane z zakończeniem zamówień niektórych klientów, a części pracownikom zatrudnionym na czas określony nie przedłużono także umów o pracę - powódka przypuszcza, że nawet jeżeli do międzyzakładowej organizacji związkowej przystąpili inni pracownicy powódki, to podobnie, jak w przypadku wskazanych wyżej pracownic, mogli już nie być jej pracownikami.

Zdaniem powódki, oczywistym jest także jego interes prawny w ustaleniu nieistnienia uprawnień pozwanej międzyzakładowej organizacji związkowej w stosunku do powódki, w rozumieniu art. 189 k.p.c. Ustalenie takie będzie bowiem miało bezpośredni wpływ na szereg obowiązków powoda wynikających z przepisów prawa pracy oraz ustawy o związkach zawodowych.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu, podnosząc, iż w sprawie nie zachodzi stan niepewności prawnej uzasadniającej zgłoszenie roszczenia w trybie art. 189 k.p.c.

W ocenie pozwanej, powódka nie wykazała istnienia interesu prawnego mogącego uzasadnić przedmiotowe roszczenie. Dalej podniosła, iż powódka uznawała istnienie pozwanej organizacji związkowej na terenie swojego zakładu pracy, ponieważ konsultowała z pozwaną zamiar rozwiązania umów o pracę.

Według pozwanej, działania powódki zmierzają wyłącznie do uzyskania danych członków związku pozwanej w zakładzie pracy, co może skutkować zwolnieniem ich z pracy.

Na rozprawie w dniu 28 maja 2014r. pełnomocnik strony powodowej, precyzując żądanie pozwu, wniósł o ustalenie nieistnienia uprawnień organizacji związkowej, począwszy od dnia 10 listopada 2011r. do chwili wydania orzeczenia. Natomiast w przypadku ustalenia, że pozwanej przysługiwały uprawnienia wobec powódki, powódka wniosła o ustalenie

w jakich okresach pozwanej przysługiwały te uprawnienia oraz jaka była ilość pracowników pozostających w zatrudnieniu u powódki i będących jednocześnie członkami MOZ.

W załączniku do protokołu powódka podniosła, że pomiędzy nią, a pozwaną, począwszy od listopada 2011r., toczyły się i toczą nadal procesy z powództwa byłych pracowników powódki z żądaniem przywrócenia do pracy, powołujących się na przynależność do pozwanej, jak też szczególną ochronę stosunku pracy udzieloną przez tę organizację związkową. W związku z czym, powódka wskazała, że interes prawny

w dokonaniu ustalenia żadanego w niniejszej sprawie, znajduje uzasadnienie także w związku z trwającymi sporami sądowymi.

Wyrokiem z dnia 6 października 2015r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy w Katowicach oddalił powództwo (pkt 1) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Jako bezsporne w sprawie Sąd Okręgowy uznał, że Międzyzakładowa Organizacja Związkowa(...) Sp. z o.o. posiada status międzyzakładowej organizacji związkowej. Do listopada 2011r. MOZ (...) Sp. z o.o. obejmowała zasięgiem swojego działania dwa zakłady pracy: (...) Sp. z o.o. w T. i G..

Natomiast z obszernych ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że pismem z dnia 16 listopada 2011r. Komisja Międzyzakładowa (...) Poland Sp. z o.o. poinformowała powódkę, że objęła ją zakresem swojej działalności.

W kolejnych pismach pozwana uzupełniająco poinformowała powódkę o swoim składzie oraz przekazała wypis z Rejestru Podstawowych Jednostek Związku (...) Regionu (...), potwierdzający, że zakresem działalności związkowej został objęty zakład pracy powódki. Z wypisu wynika, że pozwana obejmuje swoim zasięgiem (...) Sp. z o.o. w T., (...) Sp. z o.o. w G. oraz (...) Sp. z o.o. sp.k.

Dalej ustalono, że w odpowiedzi, powódka pismem z dnia 25 listopada 2011r. zwróciła się o udzielenie informacji, poprzez wskazanie: pracowników spółki będących członkami pozwanej, ogólnej liczby członków międzyzakładowej organizacji związkowej zatrudnionych u wszystkich pracodawców objętych działaniem organizacji w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy oraz listy wszystkich pracodawców, których pracownicy są członkami MOZ (...) Poland Sp. z o.o.

Powódka jeszcze w pismach z dnia 15 grudnia 2011r., 3 lutego 2012r. oraz 12 października 2012r. zwracała się do pozwanej o podanie listy pracowników A. chronionych i należących do MOZ (...).

Sąd Okręgowy ustalił, że w sierpniu 2011r. w powodowej spółce związek zawodowy próbowali założyć B. Ł. i P. O.. Ostatecznie u pozwanej nie powstała Zakładowa Organizacja Związkowa (...) Sp. z o.o. sp.k., a prawomocnymi wyrokami P. O. i L. K. zostali skazani za występki polegające między innymi na podrobieniu podpisów pracowników powódki w procesie tworzenia zakładowej organizacji związkowej.

Przy czym, Sąd ten ustalił, że pismem z dnia 7 listopada 2011r., w związku z niedoprowadzeniem do zasadniczych wyborów do Komisji Zakładowej, członkowie ZOZ (...) Sp. z o.o. sp.k. zwrócili się do Zarządu Regionu (...) Regionu(...) o wyrejestrowanie Tymczasowej Komisji Zakładowej (...) Sp. z o.o. sp.k., jednocześnie informując, że wyrażają chęć przystąpienia do Międzyzakładowej Organizacji Związkowej (...) Poland i objęcia działalnością przez tę organizację ich zakładu pracy.

Wskutek powyższego, decyzją nr (...) z dnia 10 listopada 2011r. Prezydium Zarządu Regionu (...) (...) postanowiło wyrejestrować Zakładową Organizację Związkową (...) Sp. z o.o. sp.k. z Rejestru Podstawowych Jednostek Organizacyjnych Związku (...) w związku z połączeniem jej z MOZ (...) Sp. z o.o.

Zasady łączenia lub podziału podstawowych jednostek organizacyjnych (...) określa uchwała Komisji Krajowej (...). Zgodnie

z § 2 ust. 1 pkt 1 uchwały, połączenie organizacji zakładowych następuje w wyniku podjęcia uchwały przez władze zainteresowanych organizacji zakładowych. Według ustaleń Sądu Okręgowego, pozwana nie podjęła uchwały o połączeniu się z Zakładową Organizacją Związkową (...) Sp. z o.o. sp.k., ani nie zawierała z tą organizacją żadnego porozumienia. Jesienią 2011r. do (...) Sp. z o.o. bezpośrednio wpływały deklaracje członkowskie z zakładu pracy

pozwanej. Takie deklaracje związkowe o przystąpieniu do związków działających przy N. złożyli m.in. I. C., M. D., G. G., B. Ł., U. J., P. O.. W związku z czym, w dniu 10 listopada 2011r. Komisja pozwanej podjęła uchwałę o objęciu powódki zakresem działalności związkowej.

W dalszej kolejności Sąd ten ustalił, że M. D. był zatrudniony u powódki w okresie od 1 września 2009r. do 26 października 2011r. i od 10 maja 2013r. do 31 lipca 2013r., B. Ł. była zatrudniona u powódki od 18 czerwca 2007r.

do 16 sierpnia 2011r. oraz od 28 stycznia 2014r. do 30 kwietnia 2014r., P. O.

był zatrudniony u powódki w okresie od 1 lutego 2009r. do 10 sierpnia 2011r.

oraz od 27 lutego 2013r. do 28 lutego 2013r., G. G. była zatrudniona u powódki od 29 sierpnia 2008r. do 30 listopada 2011r. i od 24 kwietnia 2013r. do 30 września 2013r., I. C. była zatrudniona u powódki od 15 grudnia 2006r. do 30 listopada 2011r.

oraz od 24 kwietnia 2013r. do 30 września 2013r. Natomiast U. J. była zatrudniona u powódki od 20 września 2007r. do 30 czerwca 2013r.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał, że powódka konsultowała z pozwaną zamiar rozwiązania stosunku pracy z pracownikami D. K. i G. G.

oraz zawiadamiała pozwaną o zamiarze wypowiedzenia warunków pracy G. B..

Ustalono również, że w okresie od 9 lutego 2012r. do 15 września 2015r. nieregularnie i w różnej wysokości dokonywano u powódki potrącenia składek członkowskich pracowników na rzecz pozwanej. Według ustaleń Sądu Okręgowego, pozwana począwszy

od 10 grudnia 2011r., co miesiąc przekazywała powódce listownie i mailowo informacje

o ogólnej liczbie członków związku i liczbie członków związku będących pracownikami pozwanej i pozostałych zakładów objętych zasięgiem działania związku.

W sprawie toczącej się pod sygn. akt IV P 380/13 przed Sądem Rejonowym

w Tychach z powództwa I. C. i G. G. przeciwko (...) Sp. z o.o. sp.k. w T., postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2014r. umorzono postępowanie w sprawie z powództwa I. C., natomiast wyrokiem z dnia

28 sierpnia 2014r. Sąd Rejonowy w Tychach, w sprawie IV P 380/13, przywrócił powódkę G. G. do pracy u pozwanej (...) Sp. z o.o. sp.k. w T. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy. Z uzasadnienia wyroku wynika, że na treść rozstrzygnięcia miało wpływ naruszenie przez pracodawcę art. 32 ustawy o związkach zawodowych. Od wskazanego wyroku apelację wniósł pozwany pracodawca. Aktualnie sprawa jest zawieszona, na podstawie art. 177 § 1 k.p.c., przed Sądem Okręgowym

w Katowicach, pod sygn. akt IX Pa 780/14, ze względu na niniejsze postępowanie.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 189 k.p.c.,

art. 25¹ ust. 2, art. 33¹ ust. 1 i art. 34-34² ustawy o związkach zawodowych

oraz art. 61 § 2 k.c., uznając powództwo za bezzasadne.

Motywuując swoje rozstrzygnięcie, Sąd pierwszej instancji wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego uznaje się za dopuszczalne roszczenie pracodawcy przeciwko międzyzakładowej organizacji związkowej o ustalenie, że jest (nie jest) objęty zakresem działania tej organizacji, gdyż z reguły pracodawca ma interes prawny w wystąpieniu z takim roszczeniem (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011r., II PK 295/10).

Przy czym, badając interes prawny powódki, Sąd Okręgowy uznał, że jednak

nie występuje on w niniejszej sprawie. Zdaniem tego Sądu, powołanie się na oczywistość takowego interesu prawnego po stronie powodowej, nie czyni zadość wymaganiu oceny faktycznego istnienia tej przesłanki, podobnie, jak fakt powołania się na obowiązki pracodawcy dotyczące zarówno indywidualnych stosunków pracy, jak i interesów zbiorowych pracowników wynikających z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa.

Zauważył także, iż początkowo strona powodowa, jako okoliczności uzasadniające istnienie interesu prawnego w przedmiotowym ustaleniu, wskazywała wyłącznie nieudzielenie przez pozwaną szczegółowej informacji dotyczącej danych osobowych pracowników zatrudnionych u powódki, a należących do pozwanej organizacji.

Jednocześnie Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, iż w istocie kwestia interesu prawnego powódki w ustaleniu w jakich okresach czasu pozwanej przysługiwały uprawnienia, sprowadzałyby się de facto do uzyskania dowodów, które miałyby być wykorzystane w innym postępowaniu, co z kolei oznacza brak interesu prawnego.

Przedstawione okoliczności - według Sądu pierwszej instancji - nie uzasadniają istnienia interesu prawnego w rozpoznawanej sprawie, co skutkuje niedopuszczalnością merytorycznego rozpoznania roszczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie było przeszkód, aby powódka w toczących się procesach wykazywała, iż pozwana uchybiła obowiązkowi, o którym mowa w art. 25¹ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, co z kolei zwalniałoby pracodawcę z obowiązku współdziałania z taką organizacją we wszelkich sprawach, zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych, a także wywoływałoby ten skutek, że pracownik, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach zawodowych, nie korzystałby ze szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy nawet wtedy, gdy pracodawca został poinformowany o objęciu tego pracownika szczególną ochroną przed kwartałem, za który organizacja związkowa nie dopełniła powyższego obowiązku. Natomiast orzekający w trwającym postępowaniu Sąd pierwszej instancji byłby uprawniony dokonać takiej oceny samodzielnie, jako przesłanki rozstrzygnięcia.

Niezależnie od powyższego, Sąd Okręgowy dokonał jednak również oceny zasadności zgłoszonego roszczenia.

I tak, wskazał, że według poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, pozwana wywiązała się z nałożonego na nią obowiązku w art. 25¹ ust. 2 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, gdyż przedstawiała powódce od 16 listopada 2011r. informację o łącznej liczbie jej członków, w tym liczbie członków-pracowników u poszczególnych pracodawców objętych zasięgiem jej działalności i to nie tylko co kwartał, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, ale także co miesiąc.

W okresie od listopada 2011r. do 10 sierpnia 2012r. informacja określona w art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych, była przekazywana stronie powodowej równocześnie za pośrednictwem poczty tradycyjnej i poczty elektronicznej. Od 10 sierpnia 2012r. do 6 marca 2014r. pozwana kierowała korespondencją wyłącznie za pośrednictwem poczty elektronicznej, a od 6 marca 2014r. informacja o liczebności związku zawodowego była składana bezpośrednio w powodowej spółce.

Sąd ten zwrócił uwagę, że powódka kwestionowała fakt otrzymywania od pozwanej przedmiotowej informacji, jedynie w okresie od 10 października 2013r. do 6 marca 2014r.

W tym zakresie Sąd Okręgowy uznał za Sądem Najwyższym, że powyższa informacja stanowi co prawda oświadczenie wiedzy, ale należy do niej stosować w drodze analogii art. 61 § 2 k.c. (tak wyroki z dnia 27 stycznia 2000r., II CKN 702/98, OSNC 2000/9/154, z dnia 10 października 2002r., I CKN 1776/00, OSNC 2004/2/23, z dnia 6 lutego 2009r., IV CSK 271/08, OSNC-ZD 2010/2/32).

Konsekwencją tego stanowiska było przyjęcie, iż oświadczenie wiedzy w postaci elektronicznej jest złożone adresatowi z chwilą wprowadzenia go do urządzenia stanowiącego środek komunikacji elektronicznej w taki sposób, żeby adresat mógł zapoznać się z jego treścią.

Dlatego Sąd ten uznał, że z chwilą wysłania maili przez pozwaną powódce, ta miała możliwość techniczną, aby się z nimi niezwłocznie zapoznać.

Dalej podniesiono, że z treści prawomocnego skazującego wyroku Sądu Rejonowego w Tychach z dnia 27 maja 2014r., sygn. akt VII K 144/14, wynika, iż u powoda nie utworzono Zakładowej Organizacji Związkowej (...). Jednocześnie - zdaniem Sądu Okręgowego - objęcie pozwanego działaniem MOZ (...) Sp. z o.o., nie wynikało z połączenia tej organizacji z Zakładową Organizacją Związkową (...), ale wyłącznie z faktu przystąpienia do MOZ (...) Sp. z o.o. pracowników pozwanej.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że świadek I. C. oraz G. G. wprost przyznały, że przystąpiły bezpośrednio do międzyzakładowej organizacji związkowej działającej przy spółkach (...) Sp. z o.o. w T.

i G.. Poza tym, strona pozwana przedłożyła część deklaracji członkowskich osób, które w różnych okresach były pracownikami powódki. Z ujawnionych deklaracji I. C., M. D., G. G., B. Ł., U. J., P. O., zestawionych ze świadectwami pracy, wynika, że u powódki nieprzerwanie była zatrudniona co najmniej jedna osoba w okresie od 16 listopada 2011r. do 1 października 2013r. i od 28 stycznia 2014r. do 30 kwietnia 2014r. Nie oznacza to jednak, że tylko te osoby były jednocześnie członkami pozwanej organizacji i pracownikami powódki. Z informacji przekazywanej powódce przez pozwaną organizację związkową,

w trybie art. 25⁽¹⁾ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, a którą to informacją pracodawca był związany, wynika, iż od chwili objęcia go swoją działalnością, pozwana posiadała wymaganą liczbę członków, w tym członków będących pracownikami pozwanej,

a tym samym, przysługiwały jej uprawnienia zakładowej organizacji związkowej.

Nadto nie bez znaczenia pozostaje - według Sądu pierwszej instancji - okoliczność,

iż w spornym okresie powódka, zgodnie z art. 33¹ ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, dokonywała potrącenia składek członkowskich na rzecz pozwanej oraz konsultowała z nią zamiar rozwiązania stosunków pracy pracowników. Według tego Sądu, powyższe wskazuje, iż powódka posiadała wiedzę o statusie tej organizacji związkowej.

Mając zatem na względzie, iż pozwana objęła skutecznie powódkę swoją działalnością, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 2 ust. 1

i 2 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu

(Dz. U. z 2013r., poz. 490).

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelująca zarzuciła mu:

1. naruszenie art. 189 k.p.c., poprzez przyjęcie, że powódka nie wykazała interesu prawnego w ustaleniu, że pozwana nie objęła jej swoją działalnością;

2. naruszenie art. 61 § 2 k.c., poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że fakt wysłania wiadomości e-mail z adresu pozwanej stanowi dowód skutecznego doręczenia powódce informacji wymaganych zgodnie z art. 25¹ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych;

3. naruszenie art. 6 k.c., poprzez przyjęcie, że powoda obciąża ciężar udowodnienia następujących faktów:

- że uchwała Komisji MOZ nr 11/11 z dnia 10 listopada 2011r. była niezgodna

z prawdą, co stanowi jednocześnie naruszenie art. 253 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie,

- że nie otrzymywała w okresie od 10 października 2013r. do 6 marca 2014r. informacji o liczebności pozwanej MOZ;

4. naruszenie art. 25¹ ust. 1 ustawy o związkach zawodowych w związku z art. 34 ustawy o związkach zawodowych, poprzez przyjęcie, że dla ustalenia, czy organizacji związkowej przysługują uprawnienia wobec powódki, rozstrzygające znaczenie

ma jednostronne oświadczenie pozwanej - informacja o liczebności związku zawodowego składana w trybie art. 25¹ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych przez pozwaną, a nie faktyczna przynależność pracowników powódki (pozostających w zatrudnieniu) do pozwanej MOZ;

5. naruszenie art. 13 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych oraz § 9 ust. 1 pkt 2 Statutu (...) (zwanego dalej Statutem), poprzez przyjęcie, że pracownicy powódki byli członkami MOZ, podczas, gdy pozwana nie wykazała, że zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 2 Statutu, podjęta została uchwała o przyjęciu pracowników powódki w poczet członków, z podjęciem której składający deklarację nabywa członkostwo w związku zawodowym;

6. naruszenie art. 224 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy, poprzez przyjęcie, że powódka nie wykazała interesu prawnego w ustaleniu, że pozwana nie objęła jej swoją działalnością, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania roszczenia powódki;

7. naruszenie art. 233 k.p.c., poprzez sprzeczność poczynionych przez Sąd istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego

i/lub przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, poprzez przyjęcie, że:

- powódka nie wykazała interesu prawnego w ustaleniu, że pozwana nie objęła jej swoją działalnością,

- deklaracje członkowskie zgromadzone w postępowaniu stanowią dowód tego, że pozostający w zatrudnieniu pracownicy powódki byli członkami pozwanej MOZ i na tej podstawie pozwana mogła objąć powódkę swoim działaniem,

- brak jest bezpośredniego dowodu, który potwierdzałby stanowisko powoda, iż objęcie go działaniem MOZ wynika z faktu połączenia MOZ (...) Sp. z o.o. z Zakładową Organizacją Związkową (...) Sp. z o.o. sp.k., wobec wyraźnego potwierdzenia tego faktu w treści decyzji nr (...) I/R Prezydium Zarządu Regionu (...) (...) z dnia 10 listopada 2011r., stanowiącej dokument urzędowy;

8. naruszenie art. 217 k.p.c., 224 k.p.c. i 227 k.p.c., to jest niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy, jak też pozbawienie powódki możliwości udowodnienia swoich twierdzeń, poprzez nieuwzględnienie wnioskowanych przez powódkę dowodów na okoliczności, które miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności:

- pominięcie udowodnionych okoliczności potwierdzających, że powódka nie wyrażała zgody na otrzymywanie korespondencji za pośrednictwem poczty elektronicznej,

- przyjęcie, że powódka, poza ogólnym zaprzeczeniem otrzymywania wiadomości e-mail od pozwanej, nie wskazała okoliczności, które czyniłyby wątpliwym fakt dojścia do powódki wiadomości e-mail o liczebności pozwanej MOZ,

- pominięcie wniosku powódki o przesłuchanie świadków: J. W., J. K., M. S. na okoliczności, że w okresie od 10 października 2013r. do 6 marca 2014r. nie otrzymywali wiadomości e-mail o liczebności pozwanej MOZ oraz wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu informatyki;

9. naruszenie art. 9 i 13 pkt 5 ustawy o związkach zawodowych, § 18 oraz § 61 ust. 1 w związku z § 60 ust. 1 pkt 1 Statutu (...), poprzez przyjęcie,

że powołanie się w treści decyzji nr (...) I/R Prezydium Zarządu Regionu (...) (...) z dnia 10 listopada 2011r. na połączenie organizacji związkowych, nie przesądza, iż faktycznie do połączenia doszło, co jest sprzeczne z powołanymi przepisami Statutu, zgodnie z którymi decyzje jednostki organizacyjnej Związku, której władza jest jednocześnie organem rejestrującym, są wiążące, zatem decyzje Prezydium Zarząd Regionu (...) mają charakter nadrzędny wobec uchwał pozwanej MOZ.

Wskazując na powyższe zarzuty, powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie nieistnienia uprawnień pozwanej organizacji związkowej, począwszy od dnia 10 listopada 2011r. do chwili wydania orzeczenia. Natomiast, w przypadku ustalenia, że pozwanej MOZ przysługiwały uprawnienia wobec powódki, powódka wniosła o ustalenie w jakich okresach czasu pozwanej przysługiwały te uprawnienia oraz jaka była ilość pracowników pozostających w zatrudnieniu u powódki i będących jednocześnie członkami MOZ.

Apelująca wniosła także o orzeczenie o kosztach postępowania za obie instancje, w tym zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa prawnego za obie instancje, według norm przepisanych, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu powódka wskazała między innymi, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie występuje interes prawny w merytorycznym rozpoznaniu zgłoszonego roszczenia.

Powyższe wynika z tego, że pomiędzy powódką, a pozwaną od 2011r. istnieje spór co do uprawnień tej organizacji i nie doszło do nawiązania współpracy, co też przyznała pozwana w odpowiedzi na pozew i kolejnych pismach procesowych. Zdaniem apelującej, na istnienie interesu prawnego po jej stronie, wskazuje także to, że jedna z toczących się spraw sądowych z udziałem powódki, to jest sprawa z powództwa G. G., sygn. akt IX Pa 780/14, została zawieszona z urzędu na podstawie art. 177 § 1 k.p.c. bowiem, zdaniem Sądu, jej rozstrzygnięcie zależy od wyniku niniejszego postępowania.

Dalej wskazała, że żadne z trwających postępowań dotyczących indywidualnych stosunków pracy nie usunie stanu niepewności powódki, co do faktycznej liczby członków pozwanej, będących pracownikami powódki, w całym deklarowanym okresie, w którym organizacja powołuje się na posiadanie uprawnień wobec apelującej.

Apelująca kwestionuje również skuteczność doręczenia przez pozwaną do serwera powódki poczty elektronicznej tak, by miała możliwość zapoznać się treścią przesłanych informacji. Podkreśliła również to, że nigdy nie wyrażała zgody na doręczanie jej korespondencji za pośrednictwem adresów e-mail i nigdy nie przekazywała takich adresów pozwanej.

Strona powodowa zwróciła także w tym zakresie uwagę, że ciężar dowodu doręczenia korespondencji mailowej obciąża pozwaną, a ta nie wykazała tej okoliczności.

Powódka wskazała także, że wbrew art. 13 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych i postanowieniom § 9 ust. 1 pkt 2 Statutu (...), pozwana nie przedstawiła dowodów potwierdzających podjęcie wymaganych uchwał komisji międzyzakładowej o przyjęciu deklaracji członkowskich pracowników powódki. Tym samym, pozwana nie udowodniła, że jakkolwiek pracownik powódki był jej członkiem.

Według skarżącej, wbrew temu, co ustalił Sąd Okręgowy, podstawą objęcia powódki zakresem działania pozwanej było jej połączenie z Zakładową Organizacją Związkową (...) Sp. z o.o. sp.k., a nie bezpośrednie przystąpienie do pozwanej pracowników powódki. Okoliczność ta została według apelującej jednoznacznie potwierdzona decyzją nr (...) Prezydium Zarządu Regionu (...) (...) z dnia 10 listopada 2011r., stanowiącej dokument urzędowy.

Natomiast uchwała pozwanej Nr 11/11 z 10 listopada 2011r. jest dokumentem, który złożono dopiero w niniejszym postępowaniu i jest to dokument pochodzący od samej strony zainteresowanej w określonym rozstrzygnięciu postępowania - co poddaje zdaniem powódki -

w wątpliwość wiarygodność tego dokumentu, zwłaszcza w przypadku, gdy jest on sprzeczny z innymi dokumentami.

Zdaniem apelującej, dokument ten - o treści sprzecznej z decyzją Prezydium Zarządu Regionu Nr (...) - został sporządzony na potrzeby odparcia uzasadnionych i udowodnionych twierdzeń powódki i nie można dać mu wiary, podobnie, jak zeznaniom świadków w tym zakresie.

Dalej podniosła, że wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji, nie obciąża powódki ciężar udowodnienia, że uchwała Komisji pozwanej nr 11/11 z dnia 10 listopada 2011r. była niezgodna z prawdą. Takie stanowisko jest sprzeczne z art. 6 k.c. i jednocześnie stanowi naruszenie art. 253 k.p.c. zdanie drugie.

W odpowiedzi na powyższą apelację, pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jako własne i uzupełniając je przy wykorzystaniu dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu informatyki, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie ulega wątpliwości, iż w niniejszej sprawie strona powodowa (...) Spółka komandytowa w T. domagała się ustalenia, że nie jest objęta zakresem działania Międzyzakładowej Organizacji Związkowej (...)Sp. z o.o. Wystąpiła zatem, powołując się na normę art. 189 k.p.c., o zanegowanie faktu prawotwórczego, jakim jest status międzyzakładowej organizacji związkowej.

Zgodnie z treścią przepisu art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Ponadto, dopuszczalne jest na podstawie tego przepisu powództwo o ustalenie faktu

o charakterze prawotwórczym (por. wyrok SN z dnia 13 marca 1984r., I PRN 23/84,

OSP 1985, z. 6, poz. 120). Odnosząc się zaś do materii niniejszego sporu, należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, iż pracodawcy przysługuje przeciwko międzyzakładowej organizacji związkowej roszczenie o ustalenie faktu o charakterze prawotwórczym, że nie jest objęty zakresem działania tej organizacji związkowej (por. wyrok SN z dnia 20 maja 2011r.,

II PK 295/10, OSNP 2012, z. 13-14, poz. 169).

Dalej podnieść trzeba, iż rację ma Sąd Okręgowy wskazując, iż interes prawny jest przesłanką merytoryczną powództwa wytoczonego na podstawie art. 189 k.p.c. Inaczej mówiąc, przepis art. 189 k.p.c. ustanawia materialnoprawne przesłanki powództwa

o ustalenie. Interes prawny - w rozumieniu powołanego przepisu - to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Oznacza to, iż interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (komentarz do art. 189 k.p.c., Małgorzata Manowska, Lex Polonica).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że o prawnym charakterze interesu, czyli o potrzebie wszczęcia oznaczonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści orzeczenia decyduje istniejąca obiektywnie

potrzeba ochrony sfery prawnej powoda. Tak pojmowany interes prawny może wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i też może zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa,

gdy określona sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powodowi, bądź też stwarza wątpliwość co do ich istnienia, czy realnej możliwości ich realizacji (por. m.in. wyroki: dnia 19 lutego 2002r., IV CKN 769/00, OSNC 2003, Nr 1, poz. 13; z dnia

15 października 2002r., II CKN 833/00 niepubl., z dnia 30 listopada 2005r., III CK 277/05 niepubl., z dnia 2 lutego 2006r., II CK 395/05 niepubl., z dnia 15 października 2002r., II CKN 833/00 niepubl., z dnia 2 sierpnia 2007r., V CSK 163/07 niepubl., z dnia 29 marca 2012r.,

I CSK 325/11 niepubl, z dnia 5 września 2012r., IV CSK 589/11, niepubl., z dnia 15 maja 2013r., III CSK 254/12 niepubl.).

Przyjmuje się powszechnie, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych

lub niepieniężnych. Zasada ta opiera się na założeniach, że wydanie wyroku zasądzającego możliwe jest, jeżeli także ustalona zostanie legitymacja czynna powoda oraz że wyrok tylko ustalający istnienie stosunku prawnego nie zapewni ostatecznej ochrony prawnej, ponieważ nie jest - w przeciwieństwie do wyroków zasądzających - wykonalny w egzekucji sądowej (por. np. wyroki SN: z dnia 13 kwietnia 1965r., II CR 266/64, OSP 1966, nr 6-8, poz. 166,

z dnia 13 kwietnia 1965r., II CR 266/64 OSPiKA 1966, nr 7-8, poz. 166, z dnia 22 listopada 2002r., IV CKN 1519/00, Lex nr 78333). Trafnie wskazuje również Sąd pierwszej instancji, iż powództwo o ustalenie nie może zmierzać do uzyskania środka dowodowego, który miałby być wykorzystany w innym postępowaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1999r., I PKN 597/98, OSNA-PiUS 2000 Nr 8, poz. 301).

Odnosząc zaprezentowane rozważania do realiów niniejszego sporu, trzeba powtórzyć za Sądem Najwyższym, że pracodawca z reguły ma interes prawny w ustaleniu przez sąd faktu prawotwórczego, jakim jest nieobjęcie tegoż pracodawcy zakresem działania międzyzakładowej organizacji związkowej, skoro z faktu tego wyprowadza swoje uprawnienie do nietraktowania organizacji związkowej, jako partnera w sytuacjach, z którymi przepisy prawa pracy łączą obowiązek owego współdziałania (por. wyrok SN z dnia 20 maja 2011r., II PK 295/10, OSNP 2012, z. 13-14, poz. 169).

Tak więc, rozstrzygnięcie tejże kwestii służy nie tylko celom dowodowym w procesach z indywidualnych stosunków pracy, lecz w istocie ma na celu zakończenie długotrwałego sporu toczącego się między stronami, a wynikającego ze stanu niepewności co do statusu prawnego strony pozwanej.

Nie istnieje przy tym możliwość usunięcia tego rodzaju wątpliwości na innej drodze, bo chociaż stosunki prawne pomiędzy pracodawcami, a organizacjami związkowymi, zaliczane są do zbiorowego prawa pracy, to omawiana kwestia nie należy do kategorii sporów zbiorowych, w rozumieniu ustawy z dnia 23 maja 1991r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. Nr 55, poz. 236 ze zm.).

Konkludując tę część rozważań, Sąd drugiej instancji przyjął, iż strona powodowa wykazała istnienie przesłanki w postaci interesu prawnego w ustaleniu, iż nie jest objęta zakresem działania pozwanej organizacji związkowej.

Ponadto, na podstawie ogólnych reguł, na stronie powodowej, dochodzącej roszczenia w oparciu o przepis art. 189 k.p.c., zgodnie z przepisem art. 6 k.c., spoczywa ciężar dowodu wykazania istnienia prawa, którego powództwo dotyczy (por. wyrok SN z dnia 30 listopada 2000r., I CKN 903/00, Lex nr 512061).

Ta ogólna reguła dowodowa - zdaniem Sądu Apelacyjnego - doznaje pewnych modyfikacji w sprawie o ustalenie, że powodowy pracodawca nie jest objęty zakresem działania pozwanej organizacji związkowej.

W świetle tak opisanego żądania, będącego w istocie roszczeniem o ustalenie zaprzeczania istnienia faktu prawotwórczego, na pozwanej międzyzakładowej organizacji związkowej, wnoszącej o oddalenie powództwa,

spoczywał ciężar wykazania, iż objęła zakresem swego działania stroną powodową, a następnie terminowo wypełniała obowiązek informowania pracodawcy o liczbie swych członków. Natomiast powodowy pracodawca winien udowodnić, że w okresie objętym sporem ogólna liczba związkowców wynosiła mniej niż 10 lub żaden z pracowników strony powodowej nie był członkiem pozwanej organizacji związkowej.

Przy okazji rozwijania przedstawionych wyżej tez, dokonana zostanie ocena zgłaszanych przez apelującą zarzutów.

I tak, należy przypomnieć, że kwestia objęcia pracodawcy zakresem działania istniejącej już uprzednio międzyzakładowej organizacji związkowej (...), stanowiła dotychczas kilkakrotnie przedmiot oceny judykatury.

W opisanym ustawowo modelu ruchu związkowego podstawowymi jednostkami organizacyjnymi pozostają zakładowe i międzyzakładowe organizacje związkowe

i to głównie w nich obowiązujące przepisy sytuują uprawnienia w zakresie reprezentacji interesów pracowniczych w obszarze indywidualnego i zbiorowego prawa pracy. Jednocześnie unormowania aktów należących do tej gałęzi prawa nie definiują owych pojęć,

a jedynie w art. 25¹ ust. 1 oraz art. 34 ustawy o związkach zawodowych określono liczbę zrzeszonych członków będących pracownikami, wykonawcami, bądź funkcjonariuszami, przesądzającą o możliwości traktowania danej struktury, jako zakładowej

lub międzyzakładowej organizacji związkowej. Natomiast, zgodnie z normą art. 13 ustawy o związkach zawodowych, podstawowym aktem regulującym funkcjonowanie (...), jest statut związku.

Sąd Najwyższy trafnie wskazał, że o tym, jakie jednostki organizacyjne (zakłady pracy i pracowników) obejmuje dana międzyzakładowa organizacja związkowa (...), nie rozstrzyga jakaś ogólna, abstrakcyjna zasada, lecz autonomiczne, samorządne decyzje właściwych organów danego związku zawodowego. Swoboda tych organów w tym zakresie jest ograniczona przez rozstrzygnięcia ustawowe (międzyzakładowa organizacja związkowa tego samego związku zawodowego nie może obejmować pracowników zakładu, w którym działa jego zakładowa organizacja związkowa), a także przez statut związku zawodowego. W tych jednakże ramach o konkretnym zakresie działania określonej międzyzakładowej organizacji związkowej rozstrzygają w sposób bezpośredni lub pośredni właściwe organy danego związku zawodowego (por. wyrok SN z dnia 13 marca 1997r., I PKN 41/97, OSNAPiUS 1997 nr 24, poz. 493).

Przepis § 8 ust. 1 pkt 1 i 4 Statutu (...) stanowi, że międzyzakładowa organizacja związkowa zrzesza członków związku zatrudnionych w miejscach pracy nieobjętych działalnością zakładowej organizacji związkowej, zaś pracownicy małych zakładów pracy mogą tworzyć międzyzakładowe organizacje związkowe, do których mogą należeć pracownicy zakładów, w których nie istnieje organizacja związkowa.

Międzyzakładowa organizacja związku zawodowego traktowana jest, w myśl art. 34 ustawy z 1991r. o związkach zawodowych, jako zakładowa organizacja związkowa wówczas, gdy obejmuje swoim działaniem dany zakład pracy. Nie ma znaczenia, jakie zakłady obejmuje, czy są one powiązane ze sobą, ani w jaki sposób (por. wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2000r., I PKN 591/99, Lex nr 1218581).

Istotne jest natomiast, aby:

- międzyzakładowa organizacja związkowa (...) obejmowała co najmniej dwóch pracodawców (por. wyrok SN z dnia 10 października 2002r., I PKN 790/00, OSNP 2004 nr 2, poz. 29);

- u każdego z pracodawców powinna być zatrudniona przynajmniej jedna osoba będąca członkiem tej międzyzakładowej organizacji związkowej (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 marca 2011r., III PK 48/10, Lex nr 1312729);

- międzyzakładowa organizacja związkowa (...) spełniała wymóg odpowiedniej liczebności (co najmniej 10 członków) przy uwzględnieniu łącznej liczby pracowników zatrudnionych u pracodawców j/w (por. wyrok SN z dnia 10 marca 2011r. cyt. wyżej).

W realiach niniejszego sporu przyjąć należy, iż pozwana Międzyzakładowa Organizacja Związkowa (...) Sp. z o.o. wykazała, iż w listopadzie 2011r. obejmowała co najmniej dwóch pracodawców, co najmniej jeden z jej członków był pracownikiem strony powodowej oraz spełniła wymóg odpowiedniej liczebności.

Przedkładając dowody z dokumentów w postaci uchwały nr 11/11 z dnia 10 listopada 2011r. (k. 253) oraz deklaracji członkowskich z tej samej daty (k. 267-272), strona pozwana udowodniła, że w związku z przystąpieniem do tejże organizacji pracowników strony powodowej, objęła zakresem swej działalności związkowej powodową (...) Sp. z o.o. sp.k. w T..

W listopadzie 2011r. strona pozwana przedstawiła stronie powodowej wypis z rejestru podstawowych jednostek organizacyjnych związku(...) Regionu (...), z którego wynikało, że na dzień 18 listopada 2011r. Międzyzakładowa Organizacja Związkowa (...) Sp. z o.o. obejmowała zasięgiem swego działania trzech pracodawców, w tym stronę powodową (k. 64-65). Również w listopadzie 2011r. strona pozwana zwróciła się do strony powodowej o potrącenie składek związkowych (k. 63), natomiast w piśmie z dnia 9 grudnia 2011r. poinformowała stronę powodową o liczbie swych członków u każdego z pracodawców (k. 56).

Nie ulega zatem wątpliwości, że Międzyzakładowa Organizacja Związkowa (...) Sp. z o.o., zgodnie z § 19 ust. 4 Statutu (...), w listopadzie 2011r. objęła zasięgiem swego działania powodową (...) Sp. z o.o., sp.k. w T..

Co więcej, wątpliwości w tym zakresie nie miała również strona powodowa, na co wskazuje w sposób pośredni treść jej pisma z dnia 2 stycznia 2012 r. (k.24-25).

Ponadto, o czym była mowa wcześniej, pozwana organizacja związkowa winna udowodnić, że terminowo wypełniała obowiązek informowania pracodawcy o liczbie swych członków. Trzeba bowiem powtórzyć za Sądem Najwyższym, iż uprawnienia zakładowej (międzyzakładowej) organizacji związkowej przysługują, zgodnie z treścią art. 25¹ ust. 1 oraz art. 34 ustawy o związkach zawodowych, organizacji zrzeszającej co najmniej 10 członków, a fakt ten organizacja musi dowieść w konkretny, ustawowo określony sposób, tj. przedstawić co kwartał - według stanu na ostatni dzień kwartału - w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, pracodawcy informację o łącznej liczbie członków tej organizacji (por. uzasadnienie uchwały 7 sędziów SN z dnia 20 grudnia 2012r., III PZP 7/12).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że informacja określona w art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych, w okresie od listopada 2011r. do 10 sierpnia 2012r. była przekazywana stronie powodowej równocześnie za pośrednictwem poczty tradycyjnej i poczty elektronicznej. Od 10 sierpnia 2012r. do 6 marca 2014r. pozwana kierowała korespondencją wyłącznie za pośrednictwem poczty elektronicznej, a od 6 marca 2014r. informacja o liczebności związku zawodowego była składana bezpośrednio w powodowej spółce. Sąd ten zwrócił uwagę, że powódka kwestionowała fakt otrzymywania od pozwanej przedmiotowej informacji, jedynie w okresie od 10 października 2013r. do 6 marca 2014r. Również w apelacji strona powodowa twierdzi, że w okresie od dnia 10 października 2013r. do dnia 6 marca 2014r. nie otrzymywała wiadomości e-mail o liczebności pozwanej MOZ, wnosząc o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego, który miałby to wykazać. Oceniając przedstawioną wyżej kwestię, należy podnieść, iż chwilę złożenia oświadczeń woli (oświadczenia wiedzy) wyrażonych w postaci elektronicznej reguluje art.61§2 k.c., który stanowi, że oświadczenie woli wyrażone w postaci elektronicznej jest złożone innej osobie z chwilą, gdy wprowadzono je do środka komunikacji elektronicznej w taki sposób, żeby osoba ta mogła zapoznać się z jego treścią, czyli wprowadzono

do serwera odbiorczego.

Przepisem tym, implementującym art. 11 ust. 1 tiret pierwszy dyrektywy 2000/31/WE, miała zostać dookreślona w zakresie obrotu elektronicznego chwila złożenia oświadczenia woli w stosunku do zasady wyrażonej w art. 61 § 1 k.c., w szczególności przez użycie sformułowań charakterystycznych dla elektronicznych kanałów komunikacji. Polski ustawodawca zdecydował się w miejsce występującego w dyrektywie pojęcia „móc mieć dostęp” wykorzystać tradycyjne i występujące już w art. 61 § 1 k.c. sformułowanie „móc zapoznać się z treścią”, podkreślając tym samym obowiązywanie teorii doręczenia kwalifikowanego również w obrocie elektronicznym. Powyższa regulacja przesądza, że również w przypadku oświadczeń w postaci elektronicznej dla skutecznego ich złożenia, nie jest konieczne zapoznanie się z ich treścią przez adresata.

Pojęcie „środek komunikacji elektronicznej” zdefiniowane zostało w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002r. o świadczeniach usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2016r., poz. 1030), jako rozwiązanie techniczne, pozwalające na indywidualne porozumiewanie się, które następuje na odległość i wykorzystujące transmisję danych między systemami teleinformatycznymi. Niewątpliwie środkiem komunikacji elektronicznej jest poczta elektroniczna. Bliższej charakterystyki elektronicznego oświadczenia woli dokonał SN

w wyroku z dnia 16 maja 2003r., I CKN 384/01 (Biul. SN 2004, nr 3, s. 37). Uznał w nim,

że złożenie oświadczenia woli wyrażonego w postaci elektronicznej, w rozumieniu

art. 61 § 2 k.c., polega na tym, że oświadczenie jest prawidłowo wprowadzone do urządzenia elektronicznego (komputera) nadawcy i - przekazane przez Internet za pomocą narzędzi programowych umożliwiających indywidualne wysyłanie i odbieranie danych na odległość - trafia do operatora usług telekomunikacyjnych (serwera dostawy usług internetowych),

po czym, od razu jest dostępne dla adresata oświadczenia - posiadacza tzw. elektronicznej skrzynki pocztowej.

Tradycyjnie środki komunikacji elektronicznej zaliczało się do kategorii on-line (umożliwiającej komunikację w czasie rzeczywistym, np. poprzez strony www) oraz off-line (w których odbiór komunikatu zależał od aktywności odbiorcy, np. poprzez pocztę elektroniczną). W postanowieniu z dnia 10 grudnia 2003r. (V CZ 127/03) Sąd Najwyższy stwierdził, że oświadczenie woli w postaci elektronicznej dokonywane on-line zostaje złożone, z chwilą jego przejścia do systemu informatycznego prowadzonego

i kontrolowanego przez odbiorcę, to jest w momencie przyjęcia przez serwer odbiorcy

i zarejestrowania na nim odpowiednich danych. Oczywistym jest przy tym, iż rozwój technik informatycznych prowadzi do zatarcia tego podziału, umożliwiając stałą komunikację poprzez pocztę elektroniczną wysyłaną i odbieraną przez urządzenia mobilne korzystające

z Internetu (np. telefony, tablety, notebooki). Obecnie udostępnienie poczty e-mail

do komunikacji oznacza, iż momentem wprowadzenia do środka komunikacji elektronicznej jest w istocie moment wprowadzenia oświadczenia do serwera odbiorczego w taki sposób,

że adresat uzyskał techniczną możliwość jej odbioru i odczytu (por. Dominik Lubasz, Handel elektroniczny. Bariery prawne. LEX).

Z treści dokumentów zgromadzonych w aktach wynika, że stroną powodową

w kontaktach z pozwaną organizacją związkową reprezentował kierownik działu personalnego J. W. (pełnomocnictwo z dnia 28 marca 2013r. do reprezentowania spółki we wszystkich sprawach z zakresu prawa pracy - k. 393 oraz pisma strony powodowej kierowane do strony pozwanej z dnia: 25 listopada 2011r. - k. 52, 3 lutego 2012r., 8 lutego 2012r. - k. 69, 12 kwietnia 2012r., 19 kwietnia 2012r. - k. 73, 23 lipca 2012r. - k. 75,

12 października 2012r.). Prowadzona korespondencja dotyczyła indywidualnego

oraz zbiorowego prawa pracy. Uznać zatem należy, iż J. W. w okresie objętym sporem był osobą wyznaczoną do reprezentowania pracodawcy do wykonywania czynności

z zakresu prawa pracy (art. 3⁽¹⁾k.p.). Strona pozwana, ustaliła, że J. W. w kontaktach służbowych posługuje się adresem poczty elektronicznej: (...)

oraz (...) (k. 482). W okresie od listopada 2011r. do 10 sierpnia 2012r. comiesięczne informacje o liczbie członków pozwana przekazywała stronie powodowej równocześnie za pośrednictwem poczty tradycyjnej i poczty elektronicznej (kierując ją na wymienione adresy). Od 10 sierpnia 2012r. do 6 marca 2014r. pozwana przedstawiała stronie powodowej opisywane informacje wyłącznie za pośrednictwem poczty elektronicznej, kierując je na wymienione wcześniej adresy.

Z adresu tego pozwana otrzymywała informacje o planowanych nieobecnościach w pracy J. W. (k. 561-566). W całym okresie objętym sporem pozwana nie otrzymała od strony powodowej jakiegokolwiek informacji, podważającej skuteczność takiej komunikacji. Jedynie w dniu 10 lutego 2012r. uzyskała pocztą elektroniczną wiadomość od M. S., aby „nie wysyłać maili do Niemiec”. Zauważyć przy tym należy, iż przyjęty przez strony elektroniczny sposób wymiany informacji, zaaprobowany został zapewne przy uwzględnieniu ciężącego na pracodawcy, z mocy art. 18³ k.p., obowiązku tworzenia warunków umożliwiających korzystanie z uprawnień związkowych.

Ze zgromadzonych w sprawie dowodów wynika, że w okresie od 10 października 2013r. do 6 marca 2014r. strona pozwana wysłała: w dniu 10 października 2013r., w dniu 9 listopada 2013r., w dniu 10 grudnia 2013r., w dniu 10 stycznia 2014r. oraz w dniu 10 lutego 2014r. pocztą elektroniczną (z serwera nadawcy) z adresu: (...) na adres: (...) oraz (...) informacje o liczbie członków organizacji związkowej (k. 336-340). Nie otrzymała przy tym jakiegokolwiek wiadomości wygenerowanej przez usługodawcę lub przesłanej przez stronę powodową, z której wynikałoby, że opisane wyżej informacje nie zostały zarejestrowane przez serwer odbiorcy. Powyższych ustaleń Sąd drugiej instancji dokonał przy wykorzystaniu dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu informatyki (k. 673-682). Opinia w tym zakresie jest jednoznaczna i przekonująca.

Jakkolwiek zatem Sąd drugiej instancji nie dysponował dowodem wskazującym jednoznacznie na fakt zarejestrowania powyższych wiadomości na serwerze odbiorcy, to całokształt pozostałych udowodnionych okoliczności wskazuje, iż po ich wysłaniu z serwera nadawcy, również wiadomości z: 10 października 2013r., 9 listopada 2013r., 10 grudnia 2013r., 10 stycznia 2014r. oraz 10 lutego 2014r. zostały zarejestrowane (tak, jak było to do tej pory) przez serwer odbiorcy, a zatem - w świetle art. 61 § 2 k.c. - zostały prawidłowo doręczone.

Skoro zatem, strona pozwana udowodniła, iż objęła zakresem swego działania stronę powodową, a następnie terminowo wypełniała obowiązek informowania pracodawcy o liczbie swych członków, to na powodowym pracodawcy ciążył obowiązek udowodnienia, że w okresie objętym sporem ogólna liczba związkowców wynosiła mniej, niż 10 lub żaden z pracowników strony powodowej nie był członkiem pozwanej organizacji związkowej.

W orzecznictwie sądowym wskazuje się na oczywiste trudności dowodowe z tym związane. W wyroku z dnia 19 sierpnia 2015r. (II PK 208/14, Lex nr 1802577) Sąd Najwyższy trafnie wskazuje, iż pracodawca jest związany otrzymaną od związku zawodowego informacją, chyba, że jest w stanie udowodnić, iż na koniec kwartału liczba związkowców wynosiła mniej, niż 10. W niniejszej sprawie powodowy pracodawca nie był w stanie udowodnić powyższej okoliczności. Jedynie w piśmie procesowym z dnia 5 listopada 2014r. - powołując się na dowody z deklaracji związkowych oraz świadectw pracy - przedstawił twierdzenie, iż w okresach od 1 października 2013r. do 5 marca 2014r. oraz od 1 maja 2014r. do nadal żaden z jego pracowników nie był członkiem pozwanej Międzyzakładowej Organizacji Związkowej (...) Sp. z o.o. (k. 473-479). Tymczasem, w toku całego procesu, strona pozwana konsekwentnie twierdziła, że jej członkami są również inni pracownicy strony pozwanej, których danych personalnych nie przekazano pracodawcy.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał, iż apelacja jest bezzasadna i na mocy art. 385 k.p.c. w punkcie 1 wyroku orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach procesu rozstrzygnął w punkcie 2 na mocy art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1804), zaś w punkcie 3 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSO del. A.Petri

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR